

267.

**Rozporządzenie
Prezydenta Rzeczypospolitej**

z dnia 6 marca 1928 r.

o opiekunach społecznych i o komisjach opieki społecznej.

Na podstawie art. 44 ust. 6 Konstytucji i ustawy z dnia 2 sierpnia 1926 r. o upoważnieniu Prezydenta Rzeczypospolitej do wydawania rozporządzeń z mocą ustawy (Dz. U. R. P. Nr. 78, poz. 443) postanawiam co następuje:

Art. 1. Celem zapewnienia należytego wykonywania opieki społecznej mają być tworzone specjalne komunalne organa opieki społecznej.

Organami temi są:

- 1) opiekunowie społeczni oraz
- 2) komisje opieki społecznej.

Art. 2. W każdej gminie powinien być ustanowiony co najmniej jeden opiekun społeczny.

W zależności od liczby mieszkańców i obszaru gminy rada gminna (miejska) na wniosek gminnej komisji opieki społecznej uchwali podział gminy pod względem terytorjalnym na okręgi opiekuńcze, określi liczbę opiekunów społecznych, biorąc pod uwagę konieczność umożliwienia każdemu z nich bez-

pośredniej styczności z osobami potrzebującymi opieki, oraz wyznaczy każdemu z opiekunów społecznych osobny okrąg lub część okręgu.

Art. 3. Opiekunów społecznych wybiera na okres trzyletni rada gminna (miejska) na wniosek gminnej komisji opieki społecznej z pośród osób posiadających prawo wybieralności do rady gminnej (miejskiej), a przynajmniej od roku stale zamieszkających w gminie.

Ponowny wybór jest dopuszczalny.

Pozostający w służbie czynnej wojskowi i funkcjonariusze policji państwowej nie mogą być wybierani na opiekunów społecznych.

Art. 4. Od objęcia stanowiska opiekuna społecznego może się uchylić jedynie:

- 1) kto ukończył lat sześćdziesiąt,
- 2) kto wskutek ułomności fizycznej lub znacznie i trwale nadwątłonego zdrowia nie może pełnić obowiązków opiekuna społecznego,
- 3) kto przez okres trzyletni pełnił obowiązki opiekuna społecznego,
- 4) kto piastuje urząd publiczny,
- 5) kto wskaże powody, które rada gminna (miejska) uzna za dostatecznie ważne do uwolnienia od obowiązków opiekuna społecznego.

Art. 5. Od uchwały rady gminnej (miejskiej) w sprawie wyboru opiekuna społecznego osoba zainteresowana może się odwołać w terminie czterech tygodni od uchwały do władzy nadzorczej, przyczem odwołanie nie wstrzymuje wykonania uchwały.

Art. 6. Stanowiska opiekuna społecznego można się zrzec przed upływem trzyletniego okresu jedynie w razie zaistnienia okoliczności przewidzianych w punktach 2), 4) i 5) art. 4.

Rada gminna (miejska) na wniosek gminnej komisji opieki społecznej może w każdej chwili odwołać opiekuna społecznego.

W razie zrzeczenia się, odwołania lub śmierci opiekuna, bądź utraty przez niego prawa wybieralności (ust. pierwszy i trzeci art. 3) rada gminna (miejska) na wniosek gminnej komisji opieki społecznej, niezwłocznie przystąpi do wyboru nowego opiekuna społecznego na czas pozostały do końca trzyletniego okresu.

Art. 7. Obowiązkiem opiekuna społecznego jest:

- 1) inicjatywa i współdziałanie z organami gminnymi w zakresie wykonywania opieki społecznej,
- 2) czuwanie, by osobom opieki i pomocy potrzebującym była udzielona opieka w granicach obowiązujących przepisów,
- 3) badanie z własnej inicjatywy względnie na żądanie zarządu gminy osobistych i majątkowych stosunków osób korzystających lub mających korzystać z opieki społecznej dla ustalenia ich prawa do opieki oraz rodzaju i rozmiarów niezbędnej pomocy,
- 4) udzielanie w wypadkach nagłych pomocy doraźnej ze środków na ten cel przez gminę przeznaczonych i w sposób przez nią ustalony,
- 5) komunikowanie zarządowi gminy swoich spostrzeżeń i wniosków oraz składanie gminnej ko-

misji opieki społecznej przynajmniej raz do roku sprawozdań z działalności,

6) wykonywanie czynności, przekazanych osobnemi przepisami.

Sposób wykonywania obowiązków opiekunów społecznych określa szczegółowe instrukcje, wydane — w ramach rozporządzenia wykonawczego — przez radę gminną (miejską).

Art. 8. Stanowisko opiekuna społecznego jest honorowe i bezpłatne.

Opiekunom społecznym przyznaje się prawo noszenia oznak według wzoru, jaki ustali Minister Pracy i Opieki Społecznej w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych.

Opiekunowie społeczni otrzymują z funduszków gminnych zwrot koniecznych wydatków, poniesionych w związku z wykonywaniem swych czynności.

Art. 9. Opiekunowie społeczni przy pełnieniu swych obowiązków korzystają z ochrony prawnej, przysługującej urzędnikom państwowym.

Państwowe władze cywilne oraz władze samorządowe obowiązane są do udzielania opiekunom społecznym na ich żądanie i za wylegitymowaniem koniecznej pomocy w zakresie ich czynności.

Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych wydane w porozumieniu z Ministrem Pracy i Opieki Społecznej określi wypadki i sposób współdziałania z opiekunami społecznymi organów policji państwowej.

Art. 10. W każdej gminie miejskiej oraz w każdej gminie wiejskiej liczącej ponad 5000 mieszkańców ma być utworzona gminna komisja opieki społecznej. Wydział powiatowy może nałożyć na gminę wiejską liczącą mniej niż 5000 mieszkańców obowiązek utworzenia gminnej komisji opieki społecznej.

W skład gminnej komisji opieki społecznej wchodzi:

1) przewodniczący zarządu gminy względnie inny wyznaczony przez niego członek tego zarządu, jako przewodniczący komisji,

2) członkowie rady gminnej (miejskiej), wybierani przez radę na początku jej kadencji w liczbie przez nią określonej,

3) opiekunowie społeczni, a jeżeli ilość ich przekracza liczbę osób wskazanych w punkcie 2), przedstawiciele okręgów opiekuńczych (art. 2) powyżej w tejże liczbie, przyczem sposób ich wyboru określi rada gminna (miejska).

W miastach wydzielonych z powiatowego związku komunalnego w skład gminnej komisji opieki społecznej — zależnie od uchwały rady miejskiej — wchodzić mogą ponadto przedstawiciele istniejących na obszarze gminy stowarzyszeń i instytucji społeczno-opiekuńczych, których listę ustali rada miejska z tem jednak zastrzeżeniem, by łączna liczba tych przedstawicieli oraz opiekunów społecznych, wchodzących w skład komisji, nie przekraczała liczby członków wskazanych w punkcie 2), oraz by liczba opiekunów społecznych była większa od liczby przedstawicieli stowarzyszeń i instytucji społeczno-opiekuńczych.

Art. 11. Zadaniem gminnej komisji opieki społecznej jest wydawanie opinii i inicjatywa w zakresie:

- 1) organizacji i sposobu wykonywania opieki społecznej na terenie gminy,
- 2) koordynowania wykonywanej przez gminę opieki społecznej z działalnością opiekuńczą stowarzyszeń i instytucji, istniejących na terenie gminy,
- 3) sprawozdań i spostrzeżeń opiekunów społecznych,
- 4) podziału gminy na okręgi opiekuńcze, liczby opiekunów społecznych i wyboru kandydatów na opiekunów społecznych,
- 5) preliminarza wydatków gminy na cele opieki społecznej.

Art. 12. W obradach gminnej komisji opieki społecznej mogą brać udział bez prawa głosowania przedstawiciele zarządu gminy oraz osoby powołane przez komisję w charakterze rzeczoznawców.

Regulamin, uchwalony przez radę gminną (miejską) określi sposób wykonywania czynności przez gminną komisję opieki społecznej.

Art. 13. W każdym powiatowym związku komunalnym ma być utworzona powiatowa komisja opieki społecznej.

W skład powiatowej komisji opieki społecznej wchodzi:

- 1) przewodniczący wydziału powiatowego lub inny wyznaczony przez niego członek tego wydziału, jako przewodniczący komisji,
- 2) członkowie sejmiku powiatowego (rady powiatowej), wybrani przez sejmik (radę) na początku jego kadencji w liczbie przezeń określonej,
- 3) opiekunowie społeczni z gmin, wchodzących w skład powiatowego związku komunalnego, wybrani przez sejmik powiatowy (radę powiatową) na początku jego kadencji,
- 4) przedstawiciele istniejących na obszarze powiatu stowarzyszeń i instytucji społeczno-opiekuńczych, których listę ustali sejmik powiatowy (rada powiatowa).

Liczba osób wymienionych w punktach 3) i 4) łącznie nie może przekraczać liczby członków wskazanych w punkcie 2), przyczem liczba osób wymienionych w p. 3) będzie większa, niż wymienionych w p. 4).

Art. 14. Zadaniem powiatowej komisji opieki społecznej jest wydawanie opinii i inicjatywa w zakresie:

- 1) organizacji i sposobu wykonywania przez powiatowy związek komunalny opieki społecznej,
- 2) koordynowania działalności opiekuńczej gmin wiejskich i miast niewydzielonych z powiatowego związku komunalnego oraz stowarzyszeń i instytucji z zadaniami społeczno-opiekuńczymi powiatowego związku komunalnego,
- 3) preliminarza wydatków powiatowego związku komunalnego na cele opieki społecznej.

Art. 15. W obradach powiatowej komisji opieki społecznej mogą brać udział bez prawa głosowania przedstawiciele wydziału powiatowego oraz osoby powołane przez komisję w charakterze rzeczoznawców.

Regulamin uchwalony przez sejmik powiatowy (radę powiatową) określi sposób wykonywania czynności przez powiatową komisję opieki społecznej.

Art. 16. Do czasu wprowadzenia na całym obszarze Rzeczypospolitej samorządu wojewódzkiego istnieć będą przy wojewódzkich władzach administracji ogólnej wojewódzkie komisje opieki społecznej, w których skład wchodzi:

- 1) wojewoda, lub wyznaczony przez niego zastępca, jako przewodniczący komisji,
- 2) członkowie rady wojewódzkiej, wybrani przez radę w liczbie przez nią określonej na przeciąg lat trzech,
- 3) opiekunowie społeczni, będący członkami komisji opieki społecznej w obrębie województwa, powiatowych względnie miejskich miast wydzielonych z powiatowych związków komunalnych (art. 10 p. 3) i art. 13 p. 3), wybrani przez radę wojewódzką na przeciąg lat trzech,

4) przedstawiciele istniejących na obszarze województwa stowarzyszeń i instytucji społeczno-opiekuńczych, których listę ustali rada wojewódzka.

Liczba osób wymienionych w punktach 3) i 4) łącznie nie może przekraczać liczby członków wskazanych w punkcie 2), przyczem liczba osób wymienionych w p. 3) będzie większa niż wymienionych w p. 4).

Do czasu ukonstytuowania się rad wojewódzkich na obszarze województw krakowskiego, lwowskiego, stanisławowskiego i tarnopolskiego funkcje przewidzianych w punkcie 2) ustępu pierwszego członków komisji sprawować będą osoby, wybrane przez wydział wojewódzki, któremu do tego czasu przysługują uprawnienia rady wojewódzkiej wymienione w punktach 3) i 4) ustępu pierwszego.

Art. 17. Zadaniem wojewódzkiej komisji opieki społecznej jest wydawanie opinii i inicjatywa w zakresie:

- 1) organizacji i sposobu wykonywania opieki społecznej na terenie województwa, w szczególności zaś tych jej działów, które zastrzeżone są dla samorządu wojewódzkiego,
- 2) koordynowania działalności społeczno-opiekuńczej powiatowych związków komunalnych i miast wydzielonych z powiatowych związków komunalnych oraz stowarzyszeń i związków.

Art. 18. W województwach pomorskim i poznańskim mają być utworzone wojewódzkie komisje opieki społecznej, w których skład wchodzi:

- 1) wojewoda, jako przewodniczący komisji, lub wyznaczony przez niego zastępca,
- 2) starosta krajowy, jako zastępca przewodniczącego komisji,
- 3) sześciu członków sejmiku wojewódzkiego, wybranych przez sejmik na początku jego kadencji,
- 4) czterech opiekunów społecznych, będących członkami komisji opieki społecznej w obrębie województwa, powiatowych względnie miejskich miast wydzielonych z powiatowego związku komunalnego (art. 10 p. 3) i art. 13 p. 3), powołanych przez właściwą izbę wojewódzką,

5) czterech przedstawicieli istniejących na obszarze województwa stowarzyszeń i instytucji społeczno-opiekuńczych, których listę ustali właściwa izba wojewódzka.

Art. 19. Zadaniem wojewódzkich komisji opieki społecznej poznańskiej i pomorskiej jest wydawanie opinii i inicjatywa w zakresie:

- 1) organizacji i sposobu wykonywania przez wojewódzki związek komunalny opieki społecznej,
- 2) koordynowania działalności opiekuńczej, innych związków komunalnych oraz stowarzyszeń i instytucji z zadaniami społeczno - opiekuńczymi wojewódzkiego związku komunalnego,
- 3) preliminarza wydatków wojewódzkiego związku komunalnego, na cele opieki społecznej.

Art. 20. W obradach wojewódzkiej komisji opieki społecznej mogą brać udział bez prawa głosowania przedstawiciele wydziału wojewódzkiego oraz osoby powołane przez komisję w charakterze rzeczoznawców.

Sposób wykonywania czynności przez wojewódzkie komisje opieki społecznej określi regulamin uchwalony przez radę wojewódzką względnie — na obszarze województw pomorskiego i poznańskiego — przez właściwą izbę wojewódzką, zaś na obszarze województw krakowskiego, lwowskiego, stanisławowskiego i tarnopolskiego do czasu ukonstytuowania się rad wojewódzkich — przez wydział wojewódzki.

Art. 21. W gminach wiejskich liczących mniej niż 5000 mieszkańców, w których gminne komisje opieki społecznej nie będą utworzone (art. 10 ustęp pierwszy), uprawnienia gminnej komisji opieki społecznej, określone w artykułach 2, 3 i 6 niniejszego rozporządzenia, wykonywać będzie zarząd gminy; przewidziane w art. 7 punkt 5 sprawozdania opiekunowie społeczni składać będą radzie gminnej.

W gminach miejskich i wiejskich, w których w myśl art. 10 ustęp pierwszy gminne komisje opieki społecznej mają być utworzone, rada gminna (miejska) — do czasu utworzenia gminnej komisji opieki społecznej — na wniosek zarządu gminy ustali tymczasowy podział gminy na okręgi opiekuńcze, określi liczbę opiekunów społecznych (art. 2) oraz dokona wyboru opiekunów społecznych na pierwszy okres trzyletni (art. 3).

Art. 22. Na obszarze województw pomorskiego i poznańskiego przepisy niniejszego rozporządzenia dotyczące opiekunów społecznych i gminnych komisji opieki społecznej mają zastosowanie do gmin stanowiących każda dla siebie miejscowy związek wspierania ubogich, jak również do zbiorowych związków wspierania ubogich.

Istniejące na obszarze województw pomorskiego i poznańskiego obszary dworskie, łączą się dla celów opieki społecznej z gminami wiejskimi w zbiorowe związki wspierania ubogich, o ile takie połączenie już nie nastąpiło.

Rozporządzenie wykonawcze określi sposób połączenia obszarów dworskich z gminami wiejskimi w zbiorowe związki wspierania ubogich oraz sposób ustanowienia opiekunów społecznych i zorgani-

zowania komisji opieki społecznej w zbiorowych związkach wspierania ubogich.

Art. 23. Wykonanie rozporządzenia niniejszego porucza się Ministrowi Pracy i Opieki Społecznej w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych.

Art. 24. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia i obowiązuje na całym obszarze Rzeczypospolitej z wyjątkiem województwa śląskiego.

Prezydent Rzeczypospolitej: *I. Mościcki*
Prezes Rady Ministrów i Minister Spraw Wojskowych: *J. Piłsudski*

Minister: *K. Bartel*

Minister Spraw Wewnętrznych: *Stawoj Składkowski*

Minister Spraw Zagranicznych: *August Zaleski*

Minister Skarbu: *G. Czechowicz*

Minister Sprawiedliwości: *A. Meysztowicz*

Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego: *Dr. Dobrucki*

Minister Rolnictwa: *K. Niezabytowski*

Minister Przemysłu i Handlu: *E. Kwiatkowski*

Minister Komunikacji: *Romocki*

Minister Robót Publicznych: *Moraczewski*

Minister Pracy i Opieki Społecznej: *Dr. Jnrkiewicz*

Minister Reform Rolnych: *Witold Staniewicz*

Minister Poczty i Telegrafów: *Bogusław Miedziński*